

oudheidkundige Vereniging
'Oud Vorden'

te Vorden

VORDENSE KRONYCK

25e jaargang, no. 2

VAN DE VOORZITTER

Voor u ligt alweer de Kronyck van december 2007. We kunnen trots zijn op onze redactie, die elke keer weer bijzondere zaken weet op te duikelen, om ons deze dan via de Kronyck voor te schotelen. Ik wens u veel leesgenot.

Een 'antieke' brief van Gerrit Eskes van een naar Canada geëmigreerd familielid, foto's van "Bella Vista" en omstreken in vroeger tijden, een lang gedicht, net na de Bevrijding gemaakt, waarin de bewoners van een buurt worden beschreven, nog een oude brief uit Canada, aangeleverd door Geurt Harmsen, meester H.W. Heuvel en Marinus Koerselman, opnieuw belicht door Jan Maalderink, nog een bijdrage van Geurt Harmsen over "landlopers", Jaap Buunk met een verslag van de Fotowerkgroep en tenslotte Ton Albers, met een korte bespreking van zijn rijk geïllustreerde boek HONDERD JAAR ZUTPHENSEWEG. Een dikke uitgave dus.

Naast de redactie hebben ook andere vrijwilligers van onze vereniging niet stil gezeten. De Fotowerkgroep heeft enorme vorderingen gemaakt met het digitaliseren van de beschikbare foto's.

De Genealogiewerkgroep heeft een aantal bijzondere projecten uitgedacht en daar zullen we in de nabije toekomst van mogen profiteren.

De Archiefwerkgroep is uitgebreid met een aantal extra krachten en gaat zich volledig toeleggen op de organisatie van het archief, zodat we in de toekomst makkelijker een duik in het archief kunnen nemen..

En *last but not least* de Monumentenwerkgroep, die zich heeft gestort op het wel en wee van de monumenten in ons gebied.

Op het moment dat u dit onder ogen krijgt, is de gezamenlijke bijeenkomst van de werkgroepen net achter de rug. Een bijeenkomst waarop de leden van de werkgroepen met elkaar de voortgang bespreken en de werkzaamheden op elkaar afstemmen.

Als verenging mogen we blij zijn dat zoveel leden zich inzetten voor onze vereniging.

Thumbs up!

Gerard Klunder

En, nu de kerstdagen zich aandienen en het jaar weer op een einde loopt, is onze gezamenlijke wens dat de kerst zich voor u, hopelijk in gezelschap van hen die u het meest dierbaar zijn, in voldoening en harmonie moge voltrekken en dat u een goed 2008 tegemoet mag zien (red.).

"BELLA VISTA" EN OMGEVING; HONDERD JAAR IN FOTO'S

Ton Albers

Door jonkheer Van Haaften, wiens familie deze villa bewoonde, werden circa 100 jaar geleden enkele foto's gemaakt van deze villa en de directe omgeving van de villa. Ook door mijn vader werden enkele decennia later foto's gemaakt van dit stukje Vorden, dat zo sterk veranderde gedurende de laatste 50 jaren. Hierbij denk ik in het bijzonder aan het plan Boonk dat in de jaren 60 van de vorige eeuw uitgevoerd werd.

De achter "Bella Vista" gelegen boerderijen, De Boonk en De Haar, werden in 1965 afgebroken en het Vogelbosje, waar op mooie zomeravonden de nachtegalen zongen, werd bij de aanleg van het plan Boonk een flink stuk kleiner, doordat de weg die naar de boerderijen liep enigszins verlegd werd. Door de recente bouw van een huis achter "Bella Vista" is er nu weinig meer over van het Vogelbosje.

*De zandweg die begon waar tegenwoordig De Boonk begint, aan de Zutphenseweg. Rechts het Vogelbosje. Tegenwoordig loopt de weg meer naar rechts (1963).
Foto: Ton Albers.*

Op deze foto is met de bouw van de nieuwe wijk, genaamd De Boonk, begonnen. Onder aan de foto is de Zutphenseweg terug te vinden.

De foto werd waarschijnlijk gemaakt in de winter van 1964/65.

De gehele weide van Mellink, ook het meer links gelegen deel op de foto, zou tenslotte volgebouwd worden. De nieuwe buurt reikt na verloop van enkele jaren tot de spoorlijn aan de bovenkant van de foto. Op deze foto is het oude wegenplan nog goeddeels intact.

Nadat jonkheer Van Haaften en zijn zuster overleden waren, diende het huis onder meer nog enige tijd als onderkomen voor lassers die de gasleidingen van Slochteren naar het Zuiden aanlegden. Na deze periode verrees een nieuwe villa onder architectuur van de dhr. Bakker; voor zover mij bekend zijn laatste grote opdracht.

Bijgaande foto's, met bijbehorend commentaar, geven een beeld van de situatie van weleer en zoals het er tegenwoordig uit ziet.

"Bella Vista", de situatie op 19 april 2007. Foto: Ton Albers.

Bella Vista, het huis van de notaris. Notaris Van Haaften werd in een rijtuig van de ja. Brandenburg naar zijn klanten gereden. De koetsier is dhr. F. van Barmentloo.

Foto: jhr Van Haaften (ca 1900).

Boerderij De Haar, gebouwd in 1807. Situatie vlak voor de sloop. Afgebroken in 1965. Deze boerderij lag dicht bij het spoor. Bewoners: de fam. Bijenhof. Foto: B.A. Albers.

Gemeente Vorden

Burgemeester en wethouders der gemeente Vorden zullen in het

openbaar aanbesteden

het slopen en ruimen van het pand plaatselijk gemerkt A 157 (boerderij De Haar) op dinsdag 25 mei 1965 te 11.00 uur in het gemeentehuis. Bestekken verkrijgbaar op het bureau van gemeentewerken te Vorden à f 2,— per stuk (franko per post f 2,50).

Vorden, 10 mei 1965

Burgemeester en wethouders van Vorden,
de burgemeester
A. E. van Arkel
de secretaris
J. V. Plas

Aanbesteding van de sloop van boerderij De Haar (bericht in plaatselijke krant).

Bella Vista, de villa van de fam. Van Haafden. Geheel links in beeld: jhr Van Haafden, de fotograaf (overleden 1965). Het huis werd afgebroken in 1972. Dhr J. Emsbroek bouwde er een nieuwe villa.

Boerderij De Boonk, in 1964. Een jaar later afgebroken. Bewoners: de fam. Broekgaarden. Foto: B.A. Albers.

BRIEF UIT CANADA (1927)
VAN DE EMIGRANT JOHAN ESKES
AAN ZIJN FAMILIE IN NEDERLAND.

Zondag 31 Julie 1927.

Prince Albert, Sask, Canada.

Waarde Oom en Tante!

Thans hoop ik U een genoegen te kunnen doen, door U eens een brief te schrijven, liever gezegd een briefje, want nieuws kan ik je niet schrijven. Moeder zal mijn wedervaren al wel verteld hebben.

Ik ben gelukkig nog goed gezond, en maak het best hier in Canada, hopende van U hetzelfde. Het begin was niet zoo makkelijk hier, en verstond geen stom woord, het gaat echter nu beter en kan de menschen al aardig verstaan, het antwoorden en spreken gaat moeilijk, maar ik kan me toch verstaanbaar maken.

Wanneer ik op het karwei 't een of 't ander voor m'n baas doen moest, dan gebeurde het vaak (in't begin) dat ik heel wat anders, of het net andersom deed dan hij mij gezegd had.

Mijn baas lachte er om, en is nog al een geduldige kerel, ik kan verbazend goed met hem.

Het ging mij m.a.w. in het eerst net als met den torenbouw van Babel. Enfin, ik leer het wel een keer. Dat ik den eersten tijd niet zoo veel geld kan verdienen begrijpt U zeker wel. Ik heb toch al 3 maal opslag gehad. In elk geval maak ik hier veel meer geld dan in Holland.

'k Heb er nog niet de minste spijt van gehad dat ik ben weggegaan uit Holland, alhoewel ik de huiselijke gezelligheid hier missen moet. De menschen waar ik in de kost ben zijn aardig genoeg voor mij. Maar al het werk dat moe of Miena voor me deed, o.a."de bokse uutstükken" of "de zökken stoppen en alle grei dichte hollen" moet ik nu zelf doen. Het went wel, denk ik maar.

Ik heb gehoord dat meester Klein Ikink wegging en Ap er voor in de plaats kwam. Wanneer dit zoo is dan feliciteer ik hem hiermede van harte.

'k Wil nu maar ophouden met mijn krabbelen en schrijf U later eens uitvoeriger en meer over Canada zelf, maar niet voordat ge mij hebt teruggeschreven, als u er tenminste belang in stelt. 'k Ga nu eerst eens met mijn kameraden een visite afleggen bij een Hollandse familie. Ontvang thans de hartelijke groeten van

Uw neef

Joh. Eskes
Prince Albert
Sask. Canada.

Schrijf eens spoedig terug s.v.p.

De brief is letterlijk overgenomen en weergegeven in de schrijfwijze van 1927 (red.).

TER HERINNERING AAN ONS EERSTE BUURTFEEST NA DE BEVRIJDING, OP 22 NOV. 1945

Wie wonen in de Raadhuisstraat en de Nieuwstad.

*Ik begin bie 't begin en kom bie Norde en gezin, die bunt conciërge en opent de deuren,
dat doet ze altied zonder blozen of kleuren.*

*Dan kriegen wie Looman en as die maor mochten,
verkochten ze ons alles zonder punten en wie boften.*

*'t Distributiekantoor daor he'w niks met te doene,
der bunt toch weinig punten veur kleere en schoene.*

*Tonia Lichtenberg, daor mo'k effen op letten,
dat is now vrouw Kosser, ik zal 't niet weer vergetten.*

*Dan kom ik bie Jan Hassink, kiek now is hier,
den leveren ons spontaan touw en reuskespapier.*

*De Kapper kriegt wie dan, maor daor goed opgelet,
want daor wordt ieder wel es op zien nummer ezet.*

*Nao de kapper krew Spiegelenbergs Karel en Masselings Johan,
dat bunt goeie feestnummers, daor ku'j zeker van op an.*

*Dan één huusken wieter woont Vrieze met gezin,
en achterumme vrouw ten Harve der bie in.*

*Den olijken Hassink woonde daor vrogger ook, wieter wi'k daor maor niks van
zeggen,
want as den begint mot ik toch et leudjen leggen.*

*Bertha Gosselink wi'k ook niet vergetten,
Want die liep zo nerig reuskes te stekken.*

*Velhorst woont wat wieter terugge, maor is daorum niet minder in tel, o nee,
den telt zeker toch veur twee.*

*De Mellink's he'k maor over-eslagen,
die za'k later wel veurdragen.
De reden daor veur, wi'k maor zeggen,
hoef ik toch niet wieter uut te leggen?*

*Dan woont daor Wolsink en 't is wel raar,
de veurdeure lig laeger as het trottoir
wieter bunt et wel goeie mensen,
iej kunt ze haos niet better wensen.*

*Gerrit Gosselink an de oaverkante, dat mot werkelijk in de krante,
den steet met alles altied klaor, dat is vast en zeker waar.*

*Den jongen Velhorst daor vult ook wel met te praoten,
en as e hulpe kan bien, zal e het vaste neet laoten.*

Ook Jan Smit bie de brugge, trekt zich nergens van terugge,
en a'j zien schilderwerk ziet, geleuf ie'j ow eigen ogen niet.

Rechts oaver de brugge heer, trek ie'j al dadelijk van leer.

Daornao Klein Brinke dat is ook een man,
den van alles in mekare timmeren kan.
Ook in gemeenschap, dat ku'j goed merken,
dat e hult van goed werken.

En dan schilder Willy Rosendahl, die geet nergens veur an de haal.
Den schildert en verft, zet letters die niet bederft, haalt gruen.
Maor iets later lig e zelf in't water,
maor niet lange daornao is e weer present,
echt waar, het is een hele fijne vent.

Tegenover woont Albers H.S.J., die werkt in zien vak ook in alles steeds mee.

'k Stek weer de straote oaver naor Pongers en Co.
die bunt in alles niet te vervangen, veur lichtaanleg en zo.
En de buurte deur kleppen as der vergadering is,
as de mansluu het niet doet, de vrouwhuu gewis!

Dan kriege wie Kieskamp waarvan Reind erg ziek is,
Toch wordt der edaon wat nog meugelijk is.
Now zol ik willen veurstellen as goeie buren,
um Reind van hier uut een bluumken te sturen.

Now gao ik naor de bakker, dat is Schurinks Gert Jan,
die bakt lekkere breudjes, daor kuj vast van op an.

Van hier de weg oaver, ik zol in de warre haost raken,
Wie woont daor, och laot ik der maor Maondag van maken.

Iets wieter woont Smit, ook een vrolijken Frans.
Dan van den Berg, die zorgt veur muziek bie de dans.
De appel valt hier niet wiet van de boom,
de muziek waait wel oaver van vader op zoon.

Stiedink en Janszen bunt de volgende twee,
hulpveerdige huu, die doet oaveral an mee.
A'j soms naor Janszen schrief, moj niet vergetten,
ook een Z in zien name te zetten.

Albert Wassink die volgt dan, dat's een name die klinkt in de oren,
want op zien deale is eigenlijk ons feest geboren.
Daor ha'w altied vergadering en der wodden niet ens bie evochten,
daor wodden wel wagens versierd en guirlandes evlochten.
Dat gaf pruttel en rommel, meer dan ie'j weet,
wat die huu edaon hebt, verget dat now neet.

Ik gao now weer op de straote an, en kom dan eerst bie Bielderman.
Dat's onze Veurzitter, een hoera veur de man,
die in disse tied zo iets tot een goed ende brengen kan.
Ook zien vrouw en de jongehuu klaptin niet met de hakken,
of stonden der bie met de handen in de zakken.

Dan kriegen wie Gaasbeek, de penningmeester van 't feest,
den is ook geschoeid op de goeie leest.
He was ook zowat immer in touw,
en had ook daonig hulpe van moeder de vrouw.
Zien schoonolders wonen ook bie um in,
en zatten niet stille, daor stao'k oe veur in.

Vrouw Brandenbarg was ook direct te vinden,
Um reuskes te maken en an te binden.

Florijn en Lettink, de smid van de Nijestad,
daor he'w ook vulle hulpe van ehad.
Den Ab ook, die ko'j gerust laoten lopen,
die zal oe geen knollen veur citroenen verkopen.

En dan ook Jan Kreunen met vrouw en gezin,
spanden zich ook terdege in.

Dan kom ik bie twee Aalderinks, vlak neus mekare, in hulpe getrouw,
ze hingen als 't ware in paol en in touw.

Dan gao ik naor Berenpas, den man is al old, maor kras ongekend,
met de Vrijheidsboom oprichten was e natuurlijk ook present.
De vrouwhuu hoeft men het reuskes maken niet te leren,
en de verdere hulpe is niet te ontberen.

Gert Jan Kreunen, vrogger mos e brieven bestellen,
was now ook bie de boom, wo'k maor effen vertellen.

Zoo kom ik dan bie ons eigen gezin,
daor vin ik niet volle nuumensweerdigs in.
Jao, toch nog iets en dat wi'k oew vertellen,
Op een veurmiddag heurden mooder Hassink rond bellen.
"Komt um half twee versieren en past op oew tellen,
want noew kump het er op an", zei Hassinks Gert Jan.
Dat is noew ook wat, ik mot ook present weazen,
anders zult de buurluu wel wat opleazen.
Maor eers zal de pröttel wat an de kante,
want as ter noew ene in kump zet ze't misschien in de krante.

Noew moi eers wetten, gister kwam mooder met natte vuute in huus,
en zetten eur schoene in de ovend van't fornuus.
Noew wodden rap dweile en bessem ehaald,
maor den haost dee ze hadde heb ik duur betaald.
De stof vloog an de kante, maor nao een half uur,
was't in huus weer gezellig en in't fornuus volop vuur.
Nao een peusken zei ik "wat begint't hier te stinken".
'k Mot daaromme eers wat water gaon drinken".
Toen'k weer binnen kwamme, 'k zal 't nooit vergetten.
zat mooder met eur verbrande schoene in de hande, eur ogen te betten.
En 's middags was ze op tied, ie'j mot toch maor boffen,
en liep zich het mense het vuur uut de stoffen.

Noew gao'k naor vrouw Hekkelman, die is vriejgevig en kan völle missen,
maor aj denkt ze kan gin fêest vieren, dan zul ie oew vergissen.

Jan Zwiëp volgt dan, maor ik mag niet jokken,
want hé is onlangs met de Noorderzonne vertrokken.

Noew de kamp op naor Goldstein met zien flinke gezin,
maor hé hölt ook op de Niejstad het leaven der in.

Ook helpers van de eerste rang waren Bloemkolk, Slothouwers
en dominee Jansen inclus, bleef ook niet thuis.

Noew gao'k effen weer terugge naor de volgende twee,
die vormt samen firma Meulenbrugge en gao'k noew effen met in zee.
In eur werkplaatse mossen ze 's aovends volle wark verzetten,
en de tied wodden niet besteed an passen en metten.
Ze mossen der schaven, timmeren en zagen,
en der hef der zich ook wel ens ene op de vinger eslagen.
Maor die der warken gingen waren vaste gin döppe,
want hier wodden eslagen spiekers met köppe.

Bie Sluiter en Bos bun'k noew an eland,
ook disse luu waren wel bie de hand.

Dan van Zuilekom en Warnshuus daor is ook met te boeren,
'k Zie Bertus nog zoo um de paolen hen vloeren.

Wed. Teerink en Breuker, ook weer twee in één huus,
maor ook met wat helpen bleven ze niet thuus.

Vlogman, luu van de bovenste soort,
en hoeven helemaal niet te wodden an e spoord.
Bernard hoeven het muziekmaken ook niet wodden eleerd,
want met zien hulpe he'w ons lied in-estudeerd.
Wonnink, noew eenmaal de man van de wet,
die hef goed op reuskesdieven elet.

Dan Derk Lettink en vrouw,
ook geregeld in touw.

En dan volgt H. Eunk, onze melkleverancier,
maor wat hé noew edaon hef, dut een ieder plezier.

Vrouw Stoltenborg met eur winkel in koloniale waren,
ik hoppe dat ze der wel bie mag varen.

Rossel hef ook wat te strubbelen ehad,
en gao maor naor Louis Schouten op pad.
Steeds tot hulpe bereid, waor e ook maor kan,
daor ku'j zeker van op an.

Gert Eskes, ook van 't zelfde slag,
dat er ook wel wezen mag.

En Zweverink dito en hé as timmerman,
doar hadde wiej goeie hulpe an.

En as Johan Kreunen noew vertelt hoevölle bloembakken daor bunt geboren,
toet oew de oren.

*Zoo kom ik dan bie de laatste twee,
want Van der Zande en Oonk deden ook beide mee.*

*En heb ik der soms ene vergetten, wat kan gebeuren,
laot die zich dan effen laoten heuren.
En trekt der soms wat leu een zoer gezichte,
stop dan alles in de doofpot en doet de deksel goed dichte.*

Bovenstaand gedicht werd ons toegestuurd door ons lid en oud-plaatsgenote mevr. Wonnink-Pongers, die het tegenkwam in een oud fotoalbum van haar moeder.

Deze opsomming van personen in dichtvorm is zeer waarschijnlijk van de hand van fietsenmaker G.J. Barink, die in die tijd zijn winkel en werkplaats had aan de Nieuwstad. Hij was vermoedelijk secretaris van de toen opgerichte buurtvereniging.

Voor onze oudere leden en andere oudere Vordenaren zal dit een feest van herkenning zijn. Je ziet als het ware de papieren 'reuskes' weer in de versierde straten hangen (red.).

De Peppelenbrug, op de Nieuwstad, over de Vordense Beek, zo geheten omdat net naast de brug, op haar zuid-oost oever, destijds een reusachtige populier stond. Deze foto lijkt vlak na de oorlog te zijn gemaakt en de afgebeelde situatie zou te maken hebben kunnen gehad met het bevrijdingsfeest waarover in dit gedicht uitgebreid geschreven is. Wij zouden graag nadere informatie over bijgaande foto ontvangen (red.)

CANADA-GANGERS

In, respectievelijk 1949, 1952 en 1953 vertrokken Goos en Hermien Winkel, Jan en Hanneke Winkel en Jan en Gees Smeenk, met hun kinderen - allen familie van elkaar - naar Canada.

In maart 1954 kreeg de familie in Nederland een komisch en spannend verslag van Jan Smeenk toegestuurd. Het ging over het 'sneeuw avontuur', dat zich afgespeeld had op de avond van 3 maart van dat jaar. Verschillenden onder u hebben Jan Smeenk wel gekend en weten hoe komisch hij kon vertellen.

Ayr, 29 Maart 1954

De grond is wit, de nevel wit, de wolken waar nog sneeuw in zit..... enz..

Zo, ik hol moor op, het is van Jacqueline van der Waals, maar dat wisten jullie natuurlijk al. Inderdaad, het sneeuwt hier. Terwijl vorige week de lente begon en ons enige dagen een voorproefje gaf, wil maart nu toch zijn bewuste staart nog even roeren. We hopen dat dit de laatste stuiptrekking is en dat binnen enkele weken 'The Canadian Springs' de winterse doodsheid zal verjagen. Toch houd ik ook wel van de Canadese winter. In elk geval was het hier best uit te houden. Het is nog nooit zo erg geweest dat we er om thuis moesten blijven. Maar als ik deze winter weer even aan mijn geestesoog voorbij laat gaan, is er iets dat ik mijn hele leven niet zal vergeten. Dat is het, 'sneeuw avontuur' op de avond van 3 maart, j.l. Laat ik eerst vaststellen dat het natuurlijk niet zo erg weergegeven kan worden als het in werkelijkheid was. Ik wil jullie vragen: he'j ooit goed ruzie met de vrouw ehad? En zo'j het weer kunnen vertellen, dat ut was as of wie der bie'j waar'n? Ik wet secuur dak ut niet kan. En toch zol ik ut oe graag willen vertellen en doorumme za'k proberen de werkelijkheid enigszins te benaderen en loate ut dan an oe eigen fantasie oaver um de rest der bie te denken.

Door gaot wie dan za'k maor zeggen. Wie zet de tied iets achteruut en ie gaot met mien met noar den derden meert. 't Geval spult zich af in Ayr, waor wie altied nog woont, umda'k nog niet wat anders heb evonnen wat better is.

Radio Kitchener veurspelt *snowblusters* (sneeuwstormen). Een klein veurproeffen he'w door al van ehad, toe'w de nach van old op nij uut Hamilton kwammen en een uur of wat neudig hadden veur een afstand van veertig mijl. Wie kwammen der echter, ondanks de nog gin meter zicht die'w soms hadden. Och, dat was al weer twee maond eleen en achteraf bezeen hadden wie een gezelligen ovend ehad en dat maakt ut onaangename van de reis weer ruumschoots goed. Ik zegge achteraf, want wie ooit zoiets hef met-emaakt, wet wa'j uutstaat.

3 Meert, vijf uur in de middag: Ik stappe in de auto achter de fabriek en kom tot de ontdekking da'k vergetten hebbe mien kaarte te punchen, dus stap ik der veur de fabriek weer uut en doe dat nog effen. Maor jao, noe he'k gin vaart genog um tegen de bult op te kommen en ik komme an't glieren. Un stuk of wat auto's achter mien maakt een heidens kabaal en eindelijk besluit der een man of wat um mien der effen tegen op te drukken. Nao een vertraging van een vijf minuten bun'k in huus. De afspraak is um dadelijk nao 't werk naor Jan Winkel in Kitchener te gaon veur een supper en daornao met zin vieren naor St. Clemens,

naor Goos en Hermien, onze andere zwaoger en schoonzuster. Maor dan is door de radio die snowblisters en gladde wege veurspelt.

Ik komme in huus en verzwiege wieselijk da'k al trubbelriéje hadde en ik vraoge verwonderd: Hei oe nog neet an-ekleed? Ie wet toch da'k in de hurry bun en da'k holle van op tied weg en op tied weerumme.

Maor wat wil ie dan? Naor St. Clemens? Jao., wat anders? Wie hebt toch af-esprokken met Kitchener? Jao en wet ie wel wat Radio Kitchener zeg? Nee, wat hef dat der noe met te maken? Een heleboel. Radio Kitchener zeg dat a'i noe gaot, da'i alle kans hebt da'i neet weerumme komt. En wat dan nog ? Int ergste geval komme wie margen vrog weerumme.

Afspraak is afspraak. Jan en Hanneken rekkent der op. Die kun ie afbellen, ie wet hoe tante Hermien ons 'e-waarschuuwd hef; en die bunt vijf jaor hier en wet der dus iets meer van dan iej. Och wat: Wet ie hoe'j dat bekieken mot? Dat za'k oe is precies vertellen. Wat Gees durft met een peerd ,durf ik neet en wat ik durve met een auto dat durft Gees neet. That's all. Jan, 't is onverantwoordelijk; a'i wat met den duuren auto kriegt. O, nee goed dan, ik zal den helen dag in de fabriek zitten en 's aovens zeute in huus blieven, dan heb ie oe zin. Maor ik zeg oe da'k gao! Wat dach ie noe da'k veur mien verdriet naor Canada egaon bun? Maor jongen, luuster noe is. Ik wil best met oe 's aovens uut, maor niet met zuk slech weer. Kiek dan noe is naor buuten. Ie kunt Guthrie zien huus neet ens zeen. Afijn, nao enige discussie kump 't dan toch zoverre dat moeder der bie instapt en door gao'w dan.

Da'k al te best zien kan, kan'k neet zeggen, maor 't geet. Dan komme wie op de Highway. Veur de securigheid doe'k 't grote lich maor op, al is't dan nog niet donker. Ik denke bie mien eigens; goed rechts hollen Jan, want ai eerlijk wilt wezen, ie ziet nog gin vijf meter veuruut. Oei, is't zo slim. Wie komt de eerste auto tegen (ok met groot lich op) en met da'k um zie, isse ok al veurbiej. Ik praote mien zelf maor wat moed in, mor 't is en 't blij uitkieken.

Ik zegge zo tegen moeder, die af en toe hevig met de voet op de planke trapt (dat krie"j a'i vrouwleu rieën laot leren). Ik zegge: wat zei ie? Waren der gin auto's op de weg? Durfdn der gin Canadees uut? Wat bunt dat dan veur dingen die'w iedere honderd meter tegen komt? Moeder, met een grauw, zeg: Jao, dat bunt de luu die van Kitchener van 't werk komt. Die mot der deur. Ik zegge: Ie konnen warempel wel is geliek hebben. In mien eigen denk'ik: noe mo'k oppassen da'k de zietweg naor Jan Winkel in de gaten holle. Oei was't glad! Moeder, ik zeg oe dat tante Hanneken der helemaal neet op rekkent da'w komt. En ie snapt toch zeker wel, da'w daor blijft en niet naor St Clemens gaot. Oei, ie gaot helemaal naor links Ik krieg een helder ogenblik en zegge: Hol ie oe noe stille of niet? En anders stop ik en dan stap ie der maor uut en dan keu'j naor huus toe lopen, a'i door behoefte an hebt. Dat ie dat bord met CAUTION BAD BUMP neet ezien hebt, dat kan ik neet helpen. A'k der aoverhen ereen hadde, was 't ok neet goed e-west. Hol oe noe maor stille. Mooi weer is t in elk geval niet. Ik heb de gedachten der goed bie neudig, dus leid mien niet af. Jao, dat ken ik, a'i iets in 't zin hebt, dan mot ik mien stille hollen. Ik zegge: Jao, ie hebt 't ongelukkig met mien etrof-fen. Ie zollen der met dit weer deur motten, op de fietse naor schole. Ie hadden met die onderwiezer motten trouwen, dan moch'ie één keer in de twee jaor met de reisvereniging uut. Leuk is dat! Of anders een keer mee met een schoolreis-jen naor Het Harenberg. Bie slecht weer spelletjes doon op 't schoolplein.

Door is de ziedweg! Ik zie't nog net, maor, O nee. Met da'k der in rieje: drifts-

nee, hele bulten. Ik geve maor neet te vulle gas en probere de auto an 't lopen te hollen. Maor ik zie totaal niks meer. Ze woont 400 meter van de weg af, maor ik zie nog gin lich. Tjonge, wat sniejt ut. Ik heb um van armoed in de eerste versnelling ezet, moor he slipt, dan maor in drie. Nog gin tien kilometer snelheid. Moeder merkt op: As dat neet slech is veur de auto dan wet ik ut niet. Ik zegge: da's mooi, da'i 's een keer toegeeft, da'i t' neet wet. Ik wurme mien weer deur een sneebult hen en zie da'w warempel nog op de weg zit. En daor is lich. Wie bunt der. Ik heb heuffiene van al dat gewirrewarrel. Foi, wat en sneeuw. Ze kunt dan wel zeggen dat in Canada alles groter is dan in Holland, maor de sneeuwvlokken bunt'er kleiner. 't Bunt eigenlijk gin vlokken, 't bunt van die gnierperige kleine miezerige dreinerige stippen, die oe gek maakt umdat ze holderdebolderen onder en oaver en deur mekare waait, niet blijft liggen, maor zich deur de wind op un hoop laot smieten. Dit laatste zu'w vanaovend dan ok nog an den lijve ondervinden.

Ja door wazze wie dan. Foi, bun iele toch ekommen? Ik holle mien goed en zegge: Ja, ha'i daor dan niet op erekkend? Wie kwammen veur *supper!* Afijn, 't zol te ver voeren um de conversatie bie Jan en Hanneken helemaal weer te geven. In't kort kump't hier op neer: Toen Jan tegen zien Canadese buurman beweerd had da'w der vaste wel deur kwammen, had he zoiets naor 't veurheuf ewezen.

Wie van oele wel's te gast is ewest bie tante Hanneken, kan zich een betjen veurstellen hoe dit supper was: 't fijnste van de Hollandse keuken, verennigd met de (naor onze smaak) lekkerste dingen van de Canadese keuken) deden al gauw vergetten dat 't buuten *snowblusterde*. Jan en ik die eigenlijk St. Clemens nog niet uut 't heuf hebt e-zet, goat effen naor buuten.

O, maor 't is een heleboel better. De wind kump tenminste niet meer van alle kante te gelieke.

En warempel, daor zie'w de lichten van Kitchener. Wie gaot weer naor binnen en beweert in alle ernst dat ut nog wel sniejt, maor dat 't eigenlijk oaver is. Jan zeg (um ons uutstapjen toch deur te laoten gaon) dat hei in Canada. Zo köj der gin hond uutsturen en zo is 't mooiste weer van de wereld. Nao enig geteem van de vrouwleu, gao'w. 't Is half acht. Wie rekkent uut: acht uur bie Goos en Hermien, half tien weer naor huus en de mansluu hebt eur zin. Geesken markt zeer verstandig op: Wie bunt der met etrouwd Hanneken, wie zult der ons maor bie neerleggen. Zo bunt vrouwleu, as der volk bie is.

Inderdaod geet 't better noe 't donker is. 't Sniejt nog wel een betjen, maor niet zo uutzichtbelemmerend as straks en met dimlich an is 't er wel te rienen, Kitchener-Waterloo-Heidelberg-St. Clemens. Glad,.... spiegelglad. De vrouwleu achter in de auto redeneert druk oaver gaorngrei en hebt ut niet in de gaten. Jan en ik echter zo vul te meer. En toch geniete wie ondanks ut feit dat wie de hele 15 kilometer maor één auto bunt tegen ekommen, die krop, in plaatse van reed. Nog drie mijl volge wie de Highway, nog één bochte en de Countryroad zal ons nao 1 mijl naor de eerste boerderije links brengen; ons doel. Jan Winkel zeg: noe mag ie wel uitkieken straks, want hier op de grote weg is gin snee, maor die lig wel ergens. De weg deur de bulten naor Goos kon wel is dichte zitten. Dan mo'w de auto maor an de Highway laoten staon en bie de boer an de weg effen opbellen naor Goos en vraogen of'e ons met peerde en wagen ophalen en weerumme brengen wil.

Metene draai ik der al in. Noe mo'i wetten dat 't daor direct de bult afgeet en effen later weer tegen zo'n hogen kniestert op. Laot noe den zenk tussen de Highway en de eersten bult dichte e-snied weazen. Stop, zeg Jan, Ie riejt oe vaste. Autmatisch trap ik op de rem, maor gliere de bult af met de neuze in de snee en zegge: door zitte wie dan. En daor begint mien de vrouwleu uut te pakken: avonturiers, auto's vernielen, kwaojongens. Ast maor anders is as een ander. 'k Heb't wel ezegd. Gekkenwerk, met zuk weer. Ik stekke 't lich an in de auto, dreai mien umme, zette effen alle registers los en vertelle ze effen waor 't op steet. Ze holt zich effen stille.

Jan Winkel hef het portier lus ekregen. De snee lig tot an t reamken. Ie bunt ok iets van de weg af, door kom ie zonder hulpe niet weer uut. Maor wacht is, stek ut grotere lich is an , tegen de volgende hill op lig haost gin snee. 't Is net dizzen zenk, ai't redt dai deur dizzen hoop hen komt buw der misschien deur.

Nao een hevig protest achter uut de wagen probeer ik em iets achteruut te zetten. Jao, margen brengen. Zo vaste as een huus. Ik probere 't veuruut, niks heur, of 't mot weazen da'k nog iets op zied zakke. Ik probeer der uut te stappen. En door stao wie dan, Jan en ikke, tot de boek in de snee. Wie kriegt de schuppe uut de wagen en graaft een paedjen deur de sneebult. En gaot weerumme naor de vrouwlou, die ons met traonen in de ogen belafden ons in veur en tegenspoed te volgen, uut te neudigen de consequentie dan noe te aanvaarden en liefst metene.

Maor jao, dat ha'i edacht. Wat ze ons naor 't heuf esmetten hebt, is werkelijk niet geschikt um nao te vertellen. Misschien kan ik in wat vriendelijker bewoordingen een vage weergave doen. Mispunten, eigenwieze keerls, waor a'j nooit met veuruut komt in disse wereld. En meer van dat moois. Jao Jan Winkel, ok net zo goed veur oe zeg Geesken.

Ik denke oei , as ze eur snelvuur noe ok al verlegt naor Jan dan is ut wel menens. Maor wie hebt ze an't verstand ebracht dat wie beiden in elk geval naor Goos loopt en dat ze (as ze dat wilt) meugt blieven zitten.

Wie bunt wat dat betreft makkelijke keerls. Dat hadden ze wel vulle beroerder kunnen treffen.

In de hoed bunt ze beide bange, dus nao enig gewrevel komt ze der toch uut. Achteraf he'w nog nooit utevonden wie de uitgebreidste vocabulaire met scheldwoorde had. De bedeesde (in gewone omstandigheden onweerstaanbare) tante Hanneken, of de resolute (in gewone omstandigheden) Geesken. 't Mooiste was dat Gees bie hoog en lege wol hebben da'k de auto op slot dee. 'k Heb nog nooit uut-evonden waarveur. Der was ter toch geen ene zo gek em die *country road* in te riejen. En nog zollen ze der niet met weg kommen. Ie laot toch gin kraanwagen kommen een auto te gappen? Veur disse ene keer he'k eur dan ook de zin niet edaon. Ik stappe in de auto, doe 't lich an tot de vrouwlou tegen de bult op bunt, ik dove de lichten en waggele met Jan deur de snee. Foi, grin- nikt Jan ik heb ze nog nooit zo kwaod ezeen, maor ene keer is mien ok genog. Ik zegge, Jan hek oe ooit ezegd dat ze makkelijk was?

Daor he'w ze in-ehaald. Wie bunt nao zovulle jaoren trouwe dienst al een betjen af-ericht.

Ik fluuster tegen Jan: pak'ie Geesken onder de arm, dan nem ik Hanneken. Misschien ku'w ze weer an 't lachen kriegten. Maor wat kregen wie de wind van veuren. In eur helligheid had Gees natuurlijk niet in de gaten dat 't vermakelijk klonk um te zeggen: Ik gao nooit weer met oe naor Canada, gin land met te

bezeilen, laot ons tot an de knene deur de snee waggelen! Ziek zo'i der van worden. Jan probeert eur iets te sussen, maor nee heur. Nee, gao weg, zeg ik oe, wie zölt ons wel redden. Ik probere't van de andere kante en zegge:Zo, Hantje Bubbels (zo nuumden onze kinder eur vrogger).geef ie den oom maor een arm. Oei, wat dach'ie dat ze zei? Ik kan oe wel schuppen. Ik zegge: *Is that right?* Jan en ik komt een ende veur maor wie holt de achterhoede toch in de gaten. Noe wie der effen in bunt is't wel wat lichter maor 't is gruwelijk kold en hier tussen de busse in de bulten lig een pak snee van jewelste. Ik kan et toch neet laoten um ze effen met te wachten en zegge zo langs mien neuze weg: En het sneeuwde en het sneeuwde maar, de grond is wit , spierwit (Van der Hulst). Geen aosem, dat maakt mien kriegel. Kwaod worden is menselijk maor kwaod blieven is duuvels! Ik zegge tegen Jan zodat de vrouwluu die achter ons loopt 't heuren kunt : Kiek noe toch is op ziet , is't niet machtig mooi? Dat dennenbos door tegen de heuvel op. En dan al die snee! De vrouwleu gromt een betjen en ik make mie giftig en zegge. In plaatse dat ze der van geniet, bunt ze kwaod en ziet ze ut mooie van de natuur niet. Kerstverhaaltjes vertellen op de vrouwen verenigingen veur de Young People , enz. dat kunt ze. Maor as ze in werkelijkheid iets moois en avontuurlijks metmaakt, bunt ze heilig. In plaatse da'i der van geniet en oe laot inspireren veur een kerstverhaal veur 't volgend jaor, bunt ze heilig!t Is wel meert, maor ai neet zo vulle fantasie hebt, da'j de daotum kunt veranderen, ku'j oew akte wel werumme sturen naor Holland.

Ze grewelt iets weerumme, ik heurn tante Hanneke diepe zuchten, maor daor is de postbusse en licht. 't Leed is geleden...bienao. Nog steeds sniej't bie ons (das minder), maor de vrouwluu in 't gezichte. Maor daor lig 't huus van Goosen Winkel. Zo, dat ervare wie noe weer: 't Is dat vriendelijk licht dat de moede zwer-
ver kan wenken uut de verte.

't Is bij negen uur a'w binnenstapt. Dezelfde verwonderde gezichten as enige uren eelen bie Jan en Hanneken. Nao een kwartier zie ik dat Geesken (die met de bene in 't fernuus zit) iets tegen Jan begint te lachen. Hef natuurlijk spiet dat ze zo lelijk edaon hef. En 't is zo'n handige keerl, hee wil nog wel is wat veur oe timmeren. Heel anders dan eur eigen Jan. Hanneken lacht weer iets tegen mien , al zit 't er taoi an. Met Goos hebbe wie zachjes oaverlegd da'w maor vaste mot gaon zeen, da'w den auto der weer uut kriegt en an de Highway zet. En nog een keer riejen veur de vrouwluu.

Daor gao'w dan: Goos spant de beide schimmels veur de platte wagen en dat geet meteene in galop tegen de hill op (die beide peerde kunt dat). Nao een half uur martelen en los graven kriege wie um der uut. 't Is alderakeligs kold . Ik griep e gauw mien twee dekkens uit de auto en wie gaot weerumme.

Wie zet de peerde uut de wind en zit nog een peusken gezellig bie mekare. Hermien had net wat vleis ebraoien. Wie doet der ons tegoed an en nao een ogenblik beweert de vrouwluu dat ze ons toch nog wel aardig vind (zovulle ko'i der noe van op an). Wie nemt afscheid en gaot naor buuten. Goos zeg: Wacht effen ik zal tegen het terras an riejen, dan kunt ze der misschien zo opstappen! Maor nee, de peerde bunt ongeduldig. He kan der niet kort genog bie dreaien, dus Jan en ik mot an t beuren. Met Hanneken is dat gin toer, die smiete wie der zo in een keer op. Ze zit op een eierkiste die Goos gauw op de wagen hef ezet. Maor noe kump den grootsten toer: mien beddemoeder: Hollands welvaren en 224 Engelse ponden. Wie bunt der met an't rikkeraoien hoe of wie um dat ut beste kunt lappen'. Jan zeg: pak maor an. Ik zegge: jao, ie praot goed. Ze is

oaveral even rond, waor mo'i daor holvaste an kriegen. Wie staot door nog effen iets met te pakken. Goosjr. hult de peerde wel effen vaste. Met zin drieën redde wie ut wel. Kan ik 't helpen da'k effen dachte an 28 jaor eelen, toen ik 's maondagsmargens bie de Harfense schole veur Gert Kalfsterman mos helpen varkens laaien en dat de baas toen tegen ons zei: Smiet ze maor op de rugge dan brekt ze de bene niet. Afijn toe wie Geesken op 't andere ende van de eierkiste hadden zitten, kroppen Goos Jan en ikke der bie op en door ging't hen. Inwendig hek um ekneppen, maor toch nog niet zo slim as Hanneken. Foi, ze ging andersumme op de wagen zitten en krop Jan tegen 't vestjen op. Later heurn ik dat ze zo bange was ewest en dat 't daorumme was. Ik zegge: O was 't um dat. Ik dachte da'i op beroep an't préken waren. Maor hoe 't ook zei ,de vrede was getekend.

Wie bunt veurzichtig naor huus ereen en hebt Jan en Hanneken in Kitchener afezet. Veur den tweede keer stek ik het lich an in de auto, ik dreaië mien umme en zegge tegen tante Hanneken: Wat krieg ik noe van oe umda'i zo fijn met mien uut ewest bunt? Lot ze zich noe gin ogenblik bedenken en mien een smuksken geven. Da's schelmes, zeg Gees. Dan mot ik der ene van Jan hebben. Ok dat gebeurt. Wie bedankt mekare veur de gezelligen aovend.

Tegen twaalf uur bu'w in huus .Toen wie goed en wel in bedde leien, zeg ik zo tegen Geesken: Kun'ie oe begriepen dat sommige leu de veurkeur geeft an een lits-jumeaux? An eur hartgrondig nee, begrep ik dat ze zich weer op eur gemak veulden.

En ikke? Daor zweefden mien brokstukken van een gedicht van Alies Nahem deur 't heuf.

En 't laatste wil ik oe nog effen opschrijven, umdat 't zo mooi bie dissen aovend pasten.

Luuster maor: 't Is goed dat achter 't alledaags gedoe van groten strijd en klein bestaan, de mensen naar hun sponde gaan (die goede), oud-bekende daar, tussen waak en sluimer in, vindt menig goedheid haar begin. En menig smart haar ende.

Jan Smeenk, Canada

Wij ontvingen deze brief voor publicatie van de heer H.G. (Geurt) Harmsen (red.)

Hij verschafte ons nog de volgende achtergrondinformatie:

Jan Smeenk was een broer van Zwier Smeenk. Jan was bakker en woonde in de jaren 40 aan de Zutphenseweg, in het pand waar later bakker Hoornenborg zat. Hij heeft de zaak destijds aan hem overgedaan. In Canada werkte hij aanvankelijk in een margarinefabriek. Later handelde hij in kustmeststoffen e.d., samen met Heersink, oud-burgemeester van Steenderen, die ook naar Canada was vertrokken.

Jan Winkel was kruidenier en had zijn zaak tegenover Hoornenborg, aan de Zutphenseweg, in het pand waar later de familie Groteboer en vervolgens Ten Brinke een kruidenierswinkel had. In Canada werd hij boer.

Goos Winkel was boer op de boerderij 't Gruwel en werd ook boer in Canada.

Kopieën van deze brief waren destijds verstuurd aan de families Norde, Regelink en Winkel.

OVER MEESTER H.W. HEUVEL EN ZIJN VRIEND MARINUS KOERSELMAN

In 1915 haalt Meester H.W.Heuvel in een serie artikelen herinneringen op aan zijn vriend Marinus Koerselman. Deze artikelen zijn in 1948 in vijf afleveringen gepubliceerd in de Geldersch Overijsselse Courant, en wel op 24 september, 1 oktober, 8 oktober, 15 oktober en 22 oktober. Deze artikelen heb ik na het overlijden van Jan Koerselman (Dokter C. Lulofsweg) gekregen. De laatste jaren verbleef hij op De Wehme.

Hieronder volgt een beknopte weergave van de artikelen, zoals Meester Heuvel die in 1915 heeft geschreven.

Meester Hendrik Willem Heuvel, de bekende Achterhoekse schrijver, leeft voort in verschillende van zijn boeken, waarvan ACHTERHOEKS BOERENLEVEN, HET HELE JAAR ROND het bekendst is. Hij werd geboren op 5 augustus 1864, op de boerderij Blauwhand in Oolde, bij Laren (Gld.). Hij overleed op 10 mei 1926 te Borculo.

Zijn vriend Marinus Koerselman werd op 5 januari 1871 geboren te Laren (Gld.) als buurjongen van meester Heuvel. De eerste kennismaking met Marinus was in de tijd dat meester Heuvel hem voorthielp om zich voor te bereiden voor het examen van toelating voor de Rijks-Normaallessen, te Zutphen. Maar juist in die tijd, omstreeks 1885, verhuisden de ouders van Marinus naar boerderij 't Joostink, in Vorden (Marinus was toen 14 jaar en meester Heuvel 20 jaar)

Maar Marinus had de lessen nog nodig, totdat hij in april 1885 op de Normaaalschool werd toegelaten. De periode vanaf Sint-Peter (22 februari 1885) tot april 1885 verbleef Marinus in het huis van meester Heuvel. Ze sliepen bij elkaar in de bedstede en zaten op de opkamer tezamen aan de studie.

Na Pasen ging hij ook naar 't Joostink en bezocht vandaar de lessen te Zutphen. Marinus kon zijn geboorteplaats en zijn oude vrienden niet vergeten. In de vakanties ging hij altijd een paar dagen logeren op de Blauwhand en heeft hij ook meester Heuvel uitgenodigd hem op het 't Joostink op te zoeken. Zo heeft meester Heuvel telkens een paar dagen gelogeerd op het 't Joostink, toen hij onderwijzer was in Laren (Gld) en nog bij vader en moeder thuis woonde.

Meester Heuvel vertelt van een hartelijke ontvangst door goede vriendelijke mensen. Goede mensen, haast te goed voor deze wereld. Dat is ook een van de oorzaken dat ze in deze dagen van landbouwmalaise zo sobertjes zijn. Maar als je er komt, dan merk je daar niets van. Dan weten ze niet wat ze voor je moeten doen. Lieve hartelijke mensen. Mientjemeuje, een gezette knappe boerin, Berendoom, die in houding en uiterlijk, meer een heer dan een boer was, goed ontwikkeld en geestig, heel vrolijk soms. En dan een achttal kinderen, zeven jongens en een meisje, waarvan de jongsten nog naar school gingen.

Met Marinus dwaalde meester Heuvel rond in de omstreken, naar al de land-

goederen onder Vorden, het land der acht kastelen; daar was ook veel historisch merkwaardigs: de Lodewijkslinde bij het huis te Vorden, waaronder de Zonnekoning in 1672 getoefd had, de eik van Bilders in een weide bij het 't Hackfort, de oude kerk te Vorden, met de gebeeldhouwde zerk van Berend van Hackfort, de krijgsoverste van Karel van Gelre.

Zij wandelden langs de Wientjesvoort en de mooie katholieke kerk van de Kranenburg naar meester Koerselman in Linde, waar men door de laan het kasteel 't Medler ziet.

Zij bezochten meester Krebbers op zijn vriendelijke zonnige opkamer.

Meester Krebbers was een dichter en had voor hun gevoel iets heel bijzonders. Zij kuierden daar in de buurt van 't Joostink rond, waar een hoge linde zich verhief, die ver in het rond zichtbaar was en een groepje sparren, die een oude lemen oven beschutten. In de achterheggen om de hoge kamp groeiden de adelaarsvarens overvloedig en waar men over een kronkelend voetpaadje in een wild bosje kwam, waar de blauwbjes tot plukken noodde. Wat verder naast een mooi eikenbos lag een oud boerenhuis, de naaste buurman, waar een zoon en twee aardige dochters met een bejaarde weduwe boerden. Met die meisjes mochten zij gaarne wat praten en lachen.

's Avonds, als het roggemaaien gedaan was, zaten ze buiten op de bank met het hele gezin en onder vrolijke of ernstige gesprekken zagen zij de sterren van de zomernacht verschijnen, terwijl in de verte gezang, van huiswaarts kerende maaiers, muziek van een harmonica, geroep van velduiltjes weerklonk.

In het jaar 1890 legde Marinus examen als onderwijzer af. Ook in 1890 overleed de vader van Marinus, die hij met veel liefde en geduld had helpen verplegen.

Niet lang daarna kreeg Marinus een betrekking als onderwijzer in Renswoude. Nog geen jaar is hij daar onderwijzer geweest, toen kreeg hij een betrekking als onderwijzer aan de school te Vierakker, een uurtje van 't Joostink, zodat hij thuis in kost kon gaan, wat de goede mensen een grote financiële verlichting gaf. Elke morgen wandelde hij naar Vierakker en iedere avond weer terug.

't Was een goede school, maar heel streng. Doodstil moest het wezen in de klas; altijd moest hij als een officier er voor staan, volstrekt niet zitten en toen de winter kwam van 1892-1893, met kou, sneeuw en regen, mocht hij niet eens zijn nat schoeisel voor pantoffels verwisselen. Dat was te veel voor zijn zwakke gestel, maar hij klaagde niet.

In december 1892 bezocht Marinus nog eenmaal meester Heuvel in Gelselaar. Op 3 maart 1893 is Marinus Koerselman op 22 jarige leeftijd in Vorden overleden. Meester Heuvel schreef een brief aan de moeder van Marinus en haar kinderen en op een zaterdag in maart reisde hij naar Vorden. Daar ging hij eerst bij meester Krebbers aan. Hij vergezelde hem een heel eind op 't Joostink aan, dat een halfuur van 't dorp ligt.

Marinus is begraven op het Vordense kerkhof. Op de grafsteen is behalve Marinus Albertus Koerselman, geb. 5 jan.1871, overleden 3 maart 1893, ook de naam vermeld van zijn vader, Berend Koerselman, geb. 13 aug. 1831, overleden. 9 juli 1890

(Jan Maalderink, Zelhem)

LANDLOPERS EN ANDER VOLK LANGS DE WEG

Geurt Harmsen

Tot in de jaren 50 van de vorige eeuw waren er gezinnen die in echte armoede leefden. Er waren nog geen uitkeringen zoals tegenwoordig. Bij uitzondering werden mensen geholpen door de kerk, in dit geval de diaconie, of door het armenfonds. Dit laatste was een algemene, neutrale instelling. Het kreeg gelden uit giften en had een collectebus aan het hek van het Algemene Kerkhof hangen, waar bezoekers een bijdrage in konden doen.

In die tijd waren er ook mensen die in een woonwagen woonden en van dorp naar dorp trokken. Vaak was dat maar een vrij kleine wagen, waar men soms wel met 10 mensen in woonde. Deze wagen werd door een klein paardje getrokken. Dat at gras dat langs de weg groeide. Verder had het beest niet veel nodig, al was het soms wel mager. Dat laatste lag trouwens voor het merendeel aan de bezitter van het dier. Meestal kwamen ze twee keer per jaar in het zelfde dorp. Deze mensen kwamen aan de kost met handel in oud ijzer, lompen en dergelijke. Weer anderen hadden *negotie*, zoals dat werd genoemd. Marskramers gingen met de mars langs de deur. Meestal was dat een kist of koffer waar ze hun handel in hadden. Men had o.a. schoenveters, knopen, drukknopen, naalden, spelden, garen, elastiek en haarspelden bij zich. Vaak kwamen ze een of twee keer per jaar langs. Weer anderen hadden zeep en andere schoonmaakspullen bij zich.

Dan had men nog de bekende scharenslijpers. Die hadden een kar bij zich waarop een slijpinstallatie was gebouwd met verschillende slijpstenen. Dit mechanisme werd met een voet in beweging gebracht door middel van een gelagerde krukas en een drijfriem. Zo kon men al staande de schaar of messen slijpen. Sommigen hadden een handkar en anderen een kar met een paardje er voor.

Weer anderen hadden een draaiorgel waar ze een paar dagen mee door de straten van het dorp gingen om hun repertoire af te spelen. Die waren dan met twee of drie man .Een draaide het orgel en de anderen liepen met een centenbakje langs de straat. In een straat waar weinig of geen publiek liep, werd er bij de huizen aangebeld. Vaak kreeg men dan een paar centen of een halve of hele stuiver. Sommige orgeldraaiers hadden een elektromotor op hun orgelkar, die door een accu van energie werd voorzien. Die hield het orgel draaiende, want orgeldraaien was een zwaar werk. De kar met het straatorgel werd door een persoon geduwd, of door een paard getrokken.

Mensen die geen geld hadden om op een of andere wijze aan een paar centen te komen, waren aangewezen op bedelen (*schooiern*, noemde men dat). Ze gingen langs de deur en vroegen om een boterham of een prakje warm eten en als men kinderen bij zich had, werden die vooruit gestuurd. Daar had men over het algemeen het meeste mee te doen. In de winter kregen ze vaak een rest stampot, hutspot, boerenkool, zuurkool, of iets dergelijks. En als ze een hondje bij zich hadden, kreeg die ook een hapje mee. Als burger moest je oppassen dat je niet al te gul was, want dan stonden ze wel erg vaak aan de deur.

Sommigen kwamen langs de deur en vroegen om geld voor hun arme kindertjes, of om kleding. Dat waren de echte 'schooiers'.

Maar er waren ook woonwagenbewoners die met grote wagens langs de wegen trokken. Die hadden vaak een stel mooie paarden voor hun wagen. Meestal trokken die met meerdere gezinnen en wagens rond. Ze leefden van de betere handel. Deze moesten wel op een woonwagenkamp bivakkeren, maar waren praktisch altijd trekkende.

Ook waren er zigeuners die met hun paarden en wagens van dorp naar dorp trokken. Zij waren over het algemeen muzikaal en maakten vaak muziek. Maar, als zij in een dorp kwamen, was het oppassen geblazen. Soms kwamen ze met een aantal tegelijk je huis binnen. Een hield je aan de praat en de ander gapte dan je portemonnee, of iets anders van waarde.

Als deze mensen verschenen, ging dat als een lopend vuurtje door het dorp en werd er gezegd: *Er zijn zigeuners gezien. Oppassen!*

VERENIGINGSNIEUWS

Schenkeningen:

Van mw. Wonnink-Pongers, te Nijmegen: een kopie van een lang gedicht, dat net na de oorlog voor een buurtfeest was gemaakt door Jan Barink sr., de vader van dhr. Jan Barink jr, Nieuwstad (zie artikel elders in deze Kronyck).

Via dhr. Jan Olthaar: enkele oude foto's en ansichtkaarten toebehoord hebbende aan dhr. Jan Meyerink.

Via dhr. Jaap van den Broek: enkele oude foto's en documenten van dhr. Ten Pas, Hoetinkhof, Vorden.

Via dhr. Harry Groot Bramel: enkele oude foto's.

NIEUWS VAN ONZE COMMISSIES

Werkgroep foto-archief

Leden van deze werkgroep zijn: de dames M. de Jonge en G. Rossel en de heren H. Groot Bramel, W. Wahl, G. Weevers sr. en J. Buunk. Contactpersoon namens het bestuur is de heer W.F. Jansen.

De werkgroep is voor het eerst bijeen gekomen op 19 sept. 2006. Het is de bedoeling dat alle aanwezige foto's gedigitaliseerd, d.w.z. als computerbestanden opgeslagen worden.

Er is besloten te beginnen met de foto's uit het archief van drukkerij Weevers, die ter beschikking zijn gesteld aan onze vereniging. Tevens mogen we gebruik maken van de kantine van deze drukkerij, waarvoor onze hartelijke dank. De eerste maanden zijn we wekelijks bijeen gekomen, maar m.i.v. 2007 werd dit teruggebracht naar een maal per twee weken.

De meesten van ons gezelschap wisten in de verste verte niet waaraan ze begonnen waren. Het bleek een zeer tijdrovende bezigheid te zijn. Het was vaak een heel gepuzzel om er achter te komen wie er op de foto's afgebeeld staan. Trouw werd er door de leden iedere keer als huiswerk voor de komende twee weken een enveloppe met foto's meegenomen, om aan de één of andere 'deskundige' nadere uitleg te vragen. Heel Vorden werd doorkruist om er toch maar achter te komen wie er op de meegenomen foto's te zien waren.

In de tussentijd had de heer Weevers jr. reeds een opzet gemaakt van het digitaliseren. Enkele bestuursleden hebben op ons verzoek ook op een avond kunnen bewonderen hoe één en ander er in de toekomst gaat uitzien. Het bleek ieders goedkeuring te genieten.

De werkgroep is verheugd dat in het begin de heer J. Visser, later de heer W. Jansen, en sinds kort ook de heer H. van der Linden volop bezig zijn met het scannen van de foto's.

Wij, als groep vinden het allemaal een prettige, maar tijdverslindende bezigheid. Maar gelukkig is er ook altijd een heerlijk kopje koffie, thee of chocolade.

(Jaap Buunk)

Werkgroep Monumenten

Deze commissie is nog weinig bij elkaar geweest. Op dit moment voert het Gelders Genootschap op verzoek van de gemeente Bronckhorst een her-inventarisatie uit op gebied van monumenten. Dit is een omvangrijke klus, want het gaat om ca. 400 monumenten.

Van de gemeente is een monumentenlijst ontvangen. De beschreven panden hebben nog niet het predicaat 'monument' verworven. De gemeente heeft ons gevraagd hierin te adviseren. De leden van werkgroep gaan hiermee aan de gang en gaan nog op zoek naar eventuele andere monumenten in onze gemeente. Alle oudheidkundige verenigingen in de regio werken hieraan mee.

(Henk Vaags)

Archief-commissie

Hoewel het nog niet zichtbaar is, zijn we volop bezig met het inrichten van ons archief in de nieuwe ruimte in het Dorpscentrum. De kamer ziet er piekfijn uit. Ons materiaal staat er gestapeld in.

In de laatste Kronyck hebben we een oproep geplaatst wie verder aan de inrichting wil meewerken. Daar zijn drie reacties op binnen gekomen, te weten van de dames Y. Hartman en E. Steeman en de heer J. Olthaar. Wat niet wil niet zeggen dat meer mensen welkom zijn. Het goed archiveren is een hele klus. Om niet opnieuw het wiel uit te vinden, hebben we een bezoek gebracht aan het Staring Instituut en oudheidkundige verenigingen in de omgeving. Zo krijgt het een en ander zijn vorm. Alles is er op gericht om vragen goed te kunnen beantwoorden. Het zal nog enige tijd duren voor alles goed op 'poten' staat. Een stap in de goede richting is de aanschaf van een nieuwe computer, zodat alleen de vraag maar hoeft te worden ingetikt en het antwoord er dan zo uitrolt. We houden U in de Kronyck op de hoogte van onze vorderingen. Wilt U met ons mee werken? U bent welkom!

(Rob van Overbeeke)

Genealogiecommissie (GeneaCie)

De GeneaCie is sinds de vergadering in het voorjaar van 2007 een drietal keren bijeengewees om keuzes te maken tussen een aantal voorstellen. Zonder een volgorde van interesse zijn daarbij de volgende mogelijkheden besproken:

Completering van de stamboom van de Vordense burgemeestersfamilie Gallée, met daarbij zo uitgebreid mogelijk de gegevens. Het feit dat deze familie gedurende drie generaties het ambt van burgemeester heeft uitgeoefend onderstreept de zinvolheid van dit project. Eric Kamerling en Gosse Jensma hebben hiervoor 'getekend'.

Inventarisatie van de inwoners van Vorden die rondom het jaar 1800 in het dorp of de buitengebieden woonden en de rechtstreekse afstammelingen van deze familie. Met een eenvoudige kwartierstaat (genealogie) kan dit geïllustreerd worden per familie. Het is nog volstrekt onbekend of dit er velen zijn of slechts enkelen. De zojuist beschikbaar gekomen oude DTB-transcripten (doop-, -trouw- en begraafboeken) van Vorden kunnen wellicht als startpunt gehanteerd worden. Ook met dit project zijn we nog niet gestart.

Inventarisatie van alle gevelstenen en huisnamen van panden in Vorden. Vele namen en hun betekenis zijn onbekend voor de inwoners en soms zelfs voor de bewoners. Een grondige inventarisatie, gevolgd door onderzoek in archieven in Bronckhorst en in het streekarchief in Zutphen, kan wellicht leiden tot een losbladig boek, dat door iedere belangstellende geraadpleegd kan worden. Gerrie Rossel, Johan Norde en Gerrit Emsbroek hebben zich bereid verklaard de dit project op te starten. Het onderzoekwerk zal wellicht een aantal jaren duren.

Tenslotte:

Er is een boekje verschenen van de hand van Annet Tengbergen over de Vordense acht 'kastelen'. Naast deze kastelen zijn in het dorp tot ca. 1925 nog een aantal 'grote huizen' gebouwd die te moeite van het beschrijven waard zijn. Alleen al aan de Zutphenseweg kunnen we noemen: Huize Pax, 't Selsham, Villa Nuova, 't Elshof, Bella Vista, Wiemelinkskamp (nu Rabo-bank), Molenblich (nu Helmink Meubelen), Midwijck, Het Wapen van Vorden (Hotel Bakker), Wientjesvoort, enz. Interessant zou zijn om te weten wie de bouw startte, en waarom, wie er woonde en hoe het verder verging met die panden. Dit voorstel is 'blijven hangen'.

(Gerrit Emsbroek)

HONDERD JAAR ZUTPHENSEWEG IN VORDEN,

een verzameling foto's van amateurs van het eerste uur, met daarbij de afbeeldingen van het heden. Het ontstaan van een fotoboek.

Het belang van het vastleggen van je eigen leefomgeving blijkt pas na vele jaren. Vroeger gebeurde dit d.m.v. tekeningen en schilderijen. Omdat het maken van tekeningen en zeker van schilderijen tijdrovend is, gebeurde het maar zelden. Dit werd anders door de komst van het fototoestel. De fotografie werd in de negentiende eeuw uitgevonden. In 1838 vond L.J. Daguerre de zgn. daguerreotypie (een vorm van fotografie) uit. In eerste instantie was het een heel beperkte groep die deze techniek beheerste. Bij de overgang van de negentiende naar de twintigste eeuw begonnen ook enkele amateurfotografen hun woonomgeving vast te leggen. Het aantal gemaakte foto's overtrof vanaf dat moment het aantal gemaakte tekeningen en schilderijen verre. Deze foto's bevinden zich veelal in particulier bezit en zijn daardoor moeilijk op te sporen. Door bijzondere omstandigheden kon mijn vader lang geleden de hand leggen op een collectie foto's gemaakt door jonkheer Van Haften. Deze mooie foto's werden gemaakt rond de vorige eeuwwisseling.

Veel van deze foto's werden gemaakt aan de Zutphenseweg, waar de fotograaf zelf woonde in de villa Bella Vista, tegenover de windmolen.

Ook vele interessante foto's van mijn vader (B.A. Albers 1897-1975) treft u in het fotoboek aan; deze zijn van iets recenter datum. Ook de heer J.F.M.G. d'Aumerie bleek vroeger veel gefotografeerd te hebben.

Ansichten werden door mij gebruikt om lacunes zo veel mogelijk op te vullen.

Tenslotte maakte ik zelf foto's van de huidige situatie.

Door mijn vader werden de meeste oude foto's van commentaar voorzien. Dit werd in het algemeen tussen 1965 en 1975 opgetekend. Het gaat daarbij in het bijzonder over de historie die bij de foto hoort. Deze gegevens waren ook voor mij vaak van veel belang bij het geven van uitleg bij de gepubliceerde foto's in het fotoboek.

Ook mijn eigen geheugen bleek van veel nut te zijn bij het geven van commentaar bij de foto's.

Over het maken van dit boek hoop ik op 8 januari a.s. meer te vertellen.

Bijgaand al vast een ca 80 jaren oude afbeelding van de Zutphenseweg, gemaakt door mijn vader.

(Ton Albers)

VORDENSE KRONYCK

25e jaargang, no. 2, december 2007

	pagina
Inhoud	
Van de voorzitter	2
“Bella Vista” en omgeving; honderd jaar in foto’s	3
Ton Albers	
Brief uit Canada (1927) van de emigrant Johan Eskes aan zijn familie in Nederland	7
Ter herinnering aan ons eerste buurtfeest na de bevrijding op 22 nov. 1945	8
Canada-gangers	13
Over Meester H.W. Heuvel en zijn vriend Marinus Koerselman	19
Landlopers en ander volk langs de weg	21
Geurt Harmsen	
Verenigingsnieuws	23
Nieuws van onze commissies	24
Honderd jaar Zutphenseweg in Vorden, een verzameling foto’s van amateurs van het eerste uur, met daarbij de afbeeldingen van het heden.	
Het ontstaan van een fotoboek.	27
Ton Albers	

Druk: Drukkerij Weevers BV, Vorden